

Лариса Дояр,
завідувач Державного архіву книгодруку
Книжкової палати України ім. І. Федорова
кандидат історичних наук, доцент

Джерелознавчий дискурс виставкової діяльності Книжкової палати України

Книжкова палата України не тільки зберігає вітчизняні друковані джерела, але й пропонує власний джерелознавчий дискурс їх дослідження. З цією метою Державний архів друку Книжкової палати України час від часу проводить виставки зі своїх фондів. Серед інтернет-відеозаписів можна знайти інформацію про виставку, присвячену друкам часів революції та боротьби за збереження української державності 1917-1921 рр., виставку, присвячену здобуткам вітчизняної енциклопедистики 1991-2023 рр., виставку, присвячену друкованим виданням України 2014-2023 рр., що розкривають події російсько-українського збройного протистояння та повномасштабної війни, розпочатої у лютому 2022 р. Залучений фоторяд дозволяє ознайомитися з експонатами виставки "Російсько-українська війна у друкованих виданнях України 2014-2023 рр".

Українська видавнича справа перебуває в складних умовах, але, незважаючи на це, динамічно розвивається та активно рефлексує на поточні події, про що свідчать численні видання, збережені у фондах Книжкової палати України. За підрахунками завідувачки відділу каталогів О.В. Костюкевич в електронній базі установи за 2013-1018 рр. уміщено 361 одиницю книгодруків, присвячену бойовим діям на Сході нашої держави. В електронній базі за 2019-2023 рр. таких видань майже вдвічі більше – 616 одиниць зберігання. Проблема війни досить широко представлена й у фонді образотворчих друків, де в електронній базі за 2015-2023 рр. нараховується 49 видань, що висвітлюють військові події. В зазначеному контексті, великим розмаїттям вирізняється пресове друківництво, зокрема, журнальна і газетна періодика, що на сьогоднішній день складає близько 30 видань воєнного змісту. Таким чином, даною темою охоплені усі види вітчизняного друку.

Тематична виставка "Російсько-українська війна у друкованих виданнях України 2014-2023 рр."ки, загалом, налічувала 220 експонатів, серед яких були представлені різноформатні наукові праці (одноосібні та колективні монографії, збірники наукових праць, науково-практичні часописи та ін.), історико-документальні розвідки (нариси, оповідання в жанрі "усної історії", література нон-фікшн), меморати (мемуари, спогади,

щоденники), епістолярій (різні форми листування), публіцистичні та художні твори тощо.

Окрасою виставки стали щомісячні документальні воєнно-історичні описи російсько-української війни, що їх видає Центр досліджень воєнної історії ЗСУ, їх чотиритомна праця «Рік війни за свободу», що розкриває перебіг подій 24.02.2022 – 24.02.2023, підготовлений ними довідник «Зброя російсько-української війни 2022-2023 років» та книга «Історія війни: реалії та уроки, стратегія майбутнього». Названі книго друки вийшли у київському видавництві «Ліра-К».

Першим книгодруком монографічного формату з зазначеної тематики стала колективна розвідка Науково-дослідного центру гуманітарних проблем Міністерства оборони України "Формування образу ворога у воєнно-політичному конфлікті", що вийшла в 2014 р. у Києві (на чолі авторського колективу вказаний Н.А. Агаєв).

В 2015 р. було видано монографії "Проект "Новоросія" - новітня російсько-українська війна" (автори Федір і Галина Турченки, Інститут історії України НАН України, Київ), "Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога" (автор І.П. Рущенко, Харків), "Східноукраїнський конфлікт в контексті глобальних трансформацій" (колектив авторів на чолі з О.В. Білокобильським, аналітико-інформаційний, фаховий наукометричний журнал "Схід", Український інститут стратегій глобального розвитку і адаптації, Донецьк).

В 2017 р. київське видавництво "Стилос" видало фундаментальну (879 с.) наукову працю "Україна-Росія. Війна в умовах співіснування» (автор Г.М. Перепелиця).

Збройний російсько-український конфлікт стимулював швидкий розвиток журнальної періодици військового призначення. На сьогоднішній день в Україні виходять різноманітні часописи зазначеного змісту під егідою Міністерства оборони України, Національної Академії Наук України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури та інформаційної політики України, деяких державних та громадських організацій, що опікуються проблемами розвитку військових наук, воєнно-історичних досліджень, мілітарно-патріотичного виховання тощо. Серед останніх такі часописи, як: "Наука і оборона", "Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського", "Сучасні аспекти військової медицини", "Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби. Серія: Військові та технічні науки", "Військово-історичний альманах", "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Військово-спеціальні науки",

"Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка", "Військово-науковий вісник", "Український журнал військової медицини", "Збірник наукових праць Національної академії Національної гвардії України", "Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил", "Військово-технічний збірник", "Оборонний вісник", "Воєнно-історичний вісник", "Збірник наукових праць Військової академії", "Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України", "Озброєння та військова техніка", "Повітряна міць України", "Науковий вісник Київського інституту НГУ", "Атлантична панорама", "Цитаделя", "Пластовий шлях", "АрміяInform" тощо. Більшість з названих видань увійшли в експозицію тематичної виставки.

Серед військових видань України найстарішим є україномовний щоквартальний науково-теоретичний і науково-практичний часопис Національного університету оборони імені Івана Черняховського "Наука і оборона". Останній виходить з 1994 р. Журнал порушує проблеми військового управління та забезпечення військ Збройних сил України, озброєння та військової техніки, національної та цивільної безпеки. З початком війни головний редактор журналу Богдан Семон звернувся до читачів та дописувачів з палкою промовою щодо підтримки видання вчасною передплатою та надсиланням до друку змістовних публікацій.

В 1997 р. Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняховського почав видавати власний збірник наукових праць з однойменною назвою. Журнал виходить дотепер, видається українською мовою тричі на рік. Станом на 2023 р. видано 77 томів збірника. Лише в поточному році редколегія підготувала до друку 17 наукових студій, які розкривають питання воєнної та інформаційної безпеки держави, міжнародного співробітництва України у воєнній сфері, оборонного планування та керівництва ЗСУ, будівництва, інформатизації та забезпечення діяльності військової галузі України.

Починаючи з 1997 р., щорічно видається збірник наукових праць Української військової медичної академії "Сучасні аспекти військової медицини". Останній націлений на консолідацію медичних кадрів України, уміщує розвідки українською та російською мовами. Збірник складається з кількох глав, а саме: питання військової хірургії та терапії, діагностика та нові методи лікування тощо.

З 1998 р. у "Віснику Київського національного університету імені Тараса Шевченка" виходить періодична серія "Військово-спеціальні науки". До 2020 р. часопис видавався двічі на рік, а, починаючи з 2021 р., є щоквартальним виданням. З огляду на загальноакадемічний університетський статус КНУ, збірник уміщує статті з проблем підготовки

військових психологів, педагогів, юристів тощо. Разом з тим, з початком війни на його сторінках друкуються публікації, що мають особливу практичну затребуваність. Так, у четвертому номері за 2022 р. уміщено статтю кандидата юридичних наук О. Гущина та секретаря Білоцерківської міської ради Д. Киришуна, присвячену правовим питанням утримання військовополонених. У розвідці досліджено зміст правового режиму військового полону, визначеного Третьою Женевською конвенцією 1949 р. та Першим додатковим протоколом 1977 р., проаналізовано зобов'язання суб'єктів міжнародних відносин щодо реалізації норм і принципів міжнародного гуманітарного права (МГП), результати імплементаційних заходів України та Російської Федерації до початку повномасштабної агресії 2022 р. та після неї. Автори звернули увагу на оновлений коментар Міжнародного Комітету Червоного Хреста 2020 р. до Третьої Женевської конвенції, актуальність його включення в національне законодавство. Окрім того, науковці вказали на основні принципи міжнародного гуманітарного права щодо поводження з військовополоненими.

З 2000 р. Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Сагайдачного видає збірник наукових праць "Військово-науковий вісник". Часопис виходить українською та англійською мовами двічі на рік. Дане друковане видання є фаховим і містить студії з історії України, всесвітньої історії, історії локальних воєн та збройних конфліктів сучасності, історії озброєння та військової техніки. В умовах російсько-української війни, зокрема, на шпальтах його 39-ого номеру знайшли відображення такі тематики, як: ідеологія російської агресії, військові хитрощі воюючих сторін у боях 2022 р. на Миколаївщині та Сумщині, впровадження досвіду ЗСУ у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, військова періодика Італії стосовно російсько-українського збройного конфлікту.

Слід зазначити, що проблеми російсько-української війни знайшли відображення і у флагмані вітчизняної історичної науки – фаховому наукометричному журналі "УІЖ". Останній для їх висвітлення створив окрему рубрику "Російсько-українська війна: сучасні та історичні контексти, компаративні ретроспекції". Третій номер названого щоквартального видання у поточному 2023 р. умістив на своїх шпальтах розлогу студію, присвячену обороні Києва взимку-навесні 2022 р., а також свідчення селян Чернігівщини, які на той час перебували під ворожою окупацією.

З 2000 р. в Україні видається "Український журнал військової медицини". Це щоквартальне україномовне видання науково-практичного спрямування готують науковці Української військової медичної академії, що знаходиться у Києві. Впродовж 2000-2019 рр. часопис носив назву "Військова медицина України". Наразі "Український журнал військової

медицини" виходить мішаною (українсько-англійською) мовою.

З 2000 р. виходить "Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби". Актуальні питання озброєння та військової техніки розглядаються в окремій серії зазначеного збірника "Військові та технічні науки". Журнал видається щоквартально українською мовою.

З 2000 р. двічі на рік виходить часопис "Військово-історичний альманах", заснований Центральним музеєм Збройних Сил України, що знаходиться у Києві. Журнал висвітлює питання військової історії України та видається українською мовою. На сторінках часопису друкуються статті, присвячені військовій справі на теренах України; уміщуються розвідки про регулярну українську армію та флот на різних етапах історичного розвитку; розповідається про такі питання, як військові організація, символіка, озброєння, техніка, оборонні споруди; висвітлюється участь українців у світових війнах та збройних конфліктах. Журнал приділяє увагу проблемам вітчизняної військової геральдики, вексилології, емблематики, фалеристики тощо. Окремі публікації альманаху присвячені методології військової історії. Окрім того, журнал розміщує біографії військових діячів, мемуари, щоденники, епістолярій, архівні документи. На сторінках часопису друкуються бібліографічні покажчики, а також різноманітна інформація стосовно розвитку музеїв ЗСУ.

Двічі на рік, починаючи з 2003 р., видається україномовний "Збірник наукових праць Національної академії Національної гвардії України". Публікації поточного 2023 р. присвячені вкрай актуальним проблемам бойового екіпірування військовослужбовців Нацгвардії України, розрахунків кількості спеціалістів для проведення гуманітарного розмінування небезпечних територій, розрахунків стосовно витрат палива особовим складом в польових умовах тощо.

З 2005 р. Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба видає фаховий наукометричний часопис "Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил". Журнал виходить українською мовою, висвітлює нагальні проблеми ВПС ЗСУ.

У 2006 р. був заснований "Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка", який у 2016 р. увійшов до переліку наукових фахових видань із технічних наук. Збірник є двомовним (українсько-англійським) і виходить щоквартально.

З 2009 р. у Харкові видається науково-технічний журнал "Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України". Загальне керівництво діяльністю видання особисто здійснює командувач Повітряних Сил

Збройних Сил України. Часопис виходить щоквартально українською мовою.

З 2009 р. військова періодика незалежної України доповнилася "Військово-технічним збірником", що його видає Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Сагайдачного. Як і вищеназваний, журнал виходить двічі на рік. На сторінках часопису порушуються різноманітні питання з проблем розвитку військової техніки. Так, у 28-ому номері за 2023 р. уміщено статтю, присвячену інженерно-штурманським розрахункам польотів БПЛА тактичних класів.

В 2010 р. вперше в історії української військової преси з'явився журнал-щомісячник. Його дотепер видає Центр воєнної політики і політики безпеки під незмінною назвою "Оборонний вісник". З початком російсько-української війни редколегія видання практикує об'єднані номери: у поточному році вийшли №№1-3, де розглядається проблема відновлення українського національного символу – літака «Мрія», №№ 4-6, де обговорюються параметри ізраїльської моделі повітряного захисту та наслідки техногенної катастрофи після підриву Каховської ГЕС.

З 2011 р. в Україні видається "Воєнно-історичний вісник", що є збірником наукових праць Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. Часопис є щоквартальником і виходить українською мовою. На його сторінках друкуються наукові розвідки, присвячені історії різноманітних збройних формувань, що діяли на теренах України, як-от: українські січові стрільці, армія УНР, армія ЗУНР (УГА), Робітничо-Селянська Червона Армія (РСЧА), Радянська армія, Збройні Сили України.

В 2014 р. в інформаційному полі військової періодики України з'явився українсько- і англійськомовний щоквартальник Міністерства оборони України - науково-технічний журнал "Озброєння та військова техніка". Часопис був заснований Центром науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України. Видання індексується у кількох міжнародних наукових базах. Журнал призначений науковцям, які займаються дослідженнями у галузі озброєння та військової техніки.

З 2014 р. в Одесі видається часопис місцевої військової академії - "Збірник наукових праць Військової академії". Видання є багатомовним і виходить двічі на рік.

В 2021 р. Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського почав видавати журнал "Повітряна міць України". Останній виходить двічі на рік мішаною (українською та англійською) мовою. Часопис присвячений проблемам розвитку вітчизняної авіації, питанням протиповітряного захисту, взаємодії Повітряних Сил України з іншими

родами військ тощо. У першому томі 4-го номера журналу за 2023 р. аналізуються перспективи вдосконалення системи протиповітряної оборони для протидії оперативно-тактичним ракетам.

Від грудня 2022 р. Київський інститут Національної гвардії України видає наукове фахове періодичне видання "Науковий вісник Київського інституту НГУ". Журнал виходить українською, англійською, польською, румунською, французькою, німецькою мовами з періодичністю один раз на півріччя. Як зазначає редколегія часопису, проблематика видання охоплює актуальні питання безпеки і оборони України, впровадження передових технологій, нормативно-правового забезпечення діяльності секторів вітчизняної безпеки і оборони. Науковий вісник Київського інституту Національної гвардії України є рецензованим виданням, що підтримує політику відкритого доступу до наукових публікацій. Електронні копії Наукового вісника зберігаються у базі даних "Наукова періодика України" Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Назване видання, на сьогоднішній день, є найновішим у сегменті пресових видань незалежної України.

Окрім військових видань, що є друкованими органами міністерств та відомств, в Україні з 2009 р. виходить львівський мілітарний альманах "Цитаделя", що був заснований благодійним фондом "Філософський проект". Виданням часопису опікуються науковці, що працюють у науково-дослідних інститутах Національної академії наук України (Інститут української історіографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського), Міністерства освіти і науки України (Інститут українознавства), Міністерства оборони України, а також закордонні вчені з Арізонського університету (США), Українського вільного університету у Мюнхені (ФРН). Військово-історичне видання "Цитаделя" висвітлює важливі події мілітарної та політичної історії, які відчутно вплинули на розвиток технологій і військової справи в Україні.

Системним додатком до наукової літератури є підручники, навчально-методичні посібники, словники, довідники тощо. З початком бойових дій на сході України було видано "Підручник бійця територіальної оборони" (автори: О.А. Грабовий, С.Є. Лісовий, С.Б. Ліпянін, Українська спілка ветеранів Афганістану Тернопільської області, Науково-навчальний, тренувальний військово-патріотичний центр імені Я.П. Горошка, Тернопіль, 2014 р.). В 2015 р. харківське видавництво "Оригінал" накладом у 300 примірників видало "Довідник учасника АТО: озброєння і військова техніка Збройних сил Російської Федерації". Книга, підготовлена під редакцією А.М. Алімпієва, нараховує 713 сторінок. В 2023 р. були видані: книга Михайла Жирохова «Зброя перемоги. Перший повний довідник озброєння

української армії» та книга Сергія Камінського «Народні панцерники. 75 шушпанцерів у деталях».

Окрім наукових видань на виставці представлено різноманітні публіцистичні твори, суспільно-політичні та воєнно-патріотичні часописи, зокрема: студія Євгена Магди "Гібридна війна: вижити і перемогти" (Харків, 2015 р.), де здійснена спроба проаналізувати причини і характер війни Росії проти України; книга "Літопис самовидців. Дев'ять місяців українського спротиву", у якій, говорячи словами її укладачів, висвітлюються події "від Євромайдану до АТО" (від листопада 2013 по літо 2014) на підставі дописів у соціальних мережах, виступів в інтернеті відомих літераторів, блогерів, журналістів, носіїв анонімних мережевих "ніків" (упорядник Тетяна Терен, Київ, 2014 р.); книга "Слов'янськ у війні 2014 р." (упорядник В.П. Скрипник, Слов'янськ, 2016 р.), де зібрані міські газетні публікації за 2013-2015 рр.

Виразну суспільно-політичну позицію щодо російсько-української війни займає й представлений в експозиції виставки щотижневий журнал "Країна". В 2023 р. до Книжкової палати України почав надходити суспільно-політичний журнал-дайджест "АрміяInform". Начальник інформаційного агентства АрміяInform полковник Геннадій Карпюк у своєму інтерв'ю газеті "День" підкреслював, що утворення очолюваної ним медійної платформи стало засобом боротьби у протистоянні руйнівному процесові роздержавлення ЗМІ, яке розпочалося в 2018 р. Останній, по суті, поглинув першу військову пресу незалежної України: в небуття пішли представлені у виставковій експозиції газети "Народна армія" та "Флот України", журнал "Військо України". Єдиним газетним експонатом, що залишається актуальним на сьогоднішній день, є газета Міністерства оборони України "Крила України", яка видається у Вінниці.

За таких складних обставин, інтернет-видання "АрміяInform" виконало функцію містка між знищеними і новоствореними пресодруками. Останнє, перш за все, було зорієнтовано на внутрішню комунікацію з військовими. Але з часом редколегії видання стало зрозуміло, що потреби суспільства в умовах війни передбачають значно ширший фокус потенційного читача: окрім військових, це різновікове цивільне населення, волонтери, громадські організації, сім'ї учасників бойових дій та ін. Інакше кажучи, поява нового журналу стала логічним завершенням в історії перших військових пресодруків незалежної України. Слід зазначити, що утворення суспільно-політичного журналу "АрміяInform" підвело ризику у вирішенні проблеми дефіциту військових журналістів в українській армії. За час війни, за висловом Г. Карпюка, українська військова журналістика зробила якісний стрибок угору, адже, війна дала поштовх для того, щоб остання розвинулася до високого рівня.

Серед військово-патріотичних журналів, що представлені в експозиції і націлені на підлітків і молодь, слід назвати часопис "Пластовий шлях". Дане видання має давню історію і пов'язане зі скаутським рухом початку ХХ ст. Під назвою "Пластовий шлях" журнал виходить з 1966 р. В роки існування СРСР його редакція розташовувалася за кордоном. Зі встановленням незалежності часопис зажив новим життям і в якості регулярного періодичного видання в Україні був зареєстрований у 1996 р. Журнал виконує інформаційно-виховну функцію і готує з сучасної української молоді справжніх патріотів, загартованих бійців, захисників Батьківщини.

Значне місце в експозиції виставки займає історико-документальна література. Так, на стендах представлені праці Маргарити Сурженко "АТО. Історії зі Сходу на Захід" (с. Брустурів Івано-Франківської області, 2014 р.), Олени Степової "Все буде Україна, або історії з зони АТО" (м. Біла Церква Київської області, 2014 р.), Романа Драпака "Вклоняємося доземно українському солдату. Історії подвигів героїв - учасників АТО" (Київ, 2014 р.), Валерія Макеєва "100 днів полону, або позивний "911" (книга-оповідь волонтера" (Черкаси, 2015 р.), Костянтина Капошиліна "Башта (про захисників донецького аеропорту)" (Херсон, 2015 р.), Володимира Данилюка "Два капітани з Подільського краю (документально-історичний нарис пам'яті офіцерів АТО Романа Миколайовича Наглюка та Дана Вікторовича Колісника)" (Кам'янець-Подільський, 2015 р.), Катерини Сергацкової "Війна на три літери (між внутрішнім конфліктом і зовнішнім втручанням). Хроніка протистояння в репортажах і свідченнях очевидців з 22 лютого 2014 р. до початку 2015 р.)" (Харків, 2015 р.). Варто нагадати, що книгу К. Сергацкової було випущено накладом у 3 тис. примірників на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення України за програмою "Українська книга".

У жанрі нон-фікшн в 2020 р. вийшла книга Арсена Авакова "2014. Миттєвості Харківської весни", у якій автор розкриває проблему зіткнення майданних і антимайданних сил та розповідає, завдяки чому в Харкові "встояла Україна". В 2022 р. харківське видавництво "Фоліо" видало розвідки Дар'ї Бурої "Битва за Харків. 2014 рік" та Ірини Вовк "Донецький аеропорт. Справжня історія" (частина перша "Новий термінал", частина друга "Кіборги").

Поширеним жанром військових друків України є меморатні та епістолярні видання. Останні також широко представлені на виставці Книжкової палати. Надзвичайно емоційним виглядає експонат "Дорогі наші" (Ужгород, 2014 р.). Книга містить листи учнів 3-го класу спеціалізованої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 4 міста Ужгорода та їхнього вчителя Яна Поханіча до воїнів АТО. В 2015 р. львівська літературна

агенція "Піраміда" видала "Приватний щоденник. Майдан. Війна" відомої української письменниці Марії Матіос. В 2019 р. у харківському видавництві "Фоліо" вийшли "Іловайський щоденник" (автор Р.А. Зіненко), "Щоденник артилериста" (автор Г.А. Харченко), "Танець смерті: щоденник добровольця батальйону "Донбас"" (автор І.Я. Михайлишин). Того ж таки року побачив світ "Щоденник нелегального солдата. АТО на Донбасі 2014-2017" (автор О.Л. Білозерська). Про початок повномасштабної війни розповідається у записках киянина І. Мізраха "Хроніка зимного березня" (Київ, 2022 р.) та у книзі "Хроніка війни 2014-2022. Перші півроку повномасштабної агресії 24.02 - 24.08.2022" (упорядник В.М. Воронін, Харків, 2022 р.).

Важливе місце в експозиції займають літературно-художні твори, які, у притаманній лише їм манері, подають картину війни найбільш зворушливо та вразливо.

Експозицію виставки прикрашають поетичні збірки "Майдан. Війна" (упорядник і співавтор Лідія Рибенко, Рівне, 2014 р.), "І плаче росами земля..." (упорядник і співавтор Наталя Бідненко, Кіровоград, 2014 р.), "Неоголошена війна" (автор Любов Пікас, Хмельницький, 2015 р.), "Абрикоси Донбасу" (автор Любов Якимчук, Львів, 2015 р.), "Карпатські кванти серця" (автор Михайло Петровці-Кук, Ужгород, 2015 р.), "Моєї осені печаль" (автор Віра Зарічанська, Полтава, 2015 р.), "Думи про Україну" (автор Марія Ромашка (справжнє ім'я Марія Романюк-Крижанівська), Житомир, 2017 р.).

З початком повномасштабної війни кількість віршованих творів помітно зростає. Так, впродовж 2022 р. у Києві вийшли друком поезії А.П. Сенчила "Щоденник весни 24.02.2022" та вірші С.С. Стішової "Буча". У селищі Врадіївка, що на Миколаївщині, були видані вірші Л.Б. Чумак-Грунковської "Дні тривоги і надій. Хроніки війни". У Кам'янці-Подільському в 2022 р. побачили світ "Віршики для дітей про війну" С.О. Боднара. Книга уміщує ілюстрації, намальовані дітьми.

Серед прозових творів, представлених на виставці, варто назвати роман Світлани Талан "Оголений нерв" (Харків, 2015 р.), в якому простежується причинно-наслідковий зв'язок між "війною у країні і розколом у родині". Окрасою експозиційного стенду є історико-культурні есеї Івана Дзюби "Донецька рана України" (Київ, 2018 р.), прозові мініатюри Олафа Клеменсена "Літо - АТО" (Київ, 2015 р.).

Проблема військової мужності та звитяги розкривається у кіносценарії "Козацька Покрова" (автор В.К. Гудзенко). Книга видана в 2018 р. у Хмельницькому.

Яскравою складовою тематичної виставки є ілюстровані друки. В 2022 р. під назвою "Креатив у війні" вийшов другий номер журналу "Telegraf",

присвячений повномасштабній російсько-українській війні. Часопис уміщує велику кількість живописних матеріалів. Як зазначають видавці журналу, другий номер "Telegraf. Magazine" присвячений візуальному втіленню воєнного часу, у ньому йдеться "про змінену реальність, в якій креатив - це зброя проти агресора, а кожна графічна робота - не лише символ, але й інструмент опору".

Серед образотворчих друків в експозиції представлено "Фронтвий альбом" О.П. Клименка, випущений в 2016 р. на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення України. Книга вийшла в київському видавництві "АВІАЗ" накладом у 800 примірників. В 2023 р. накладом в 1 тис. примірників побачила світ фотокнига "Україна, 2022. Спротив" (автор ідеї і упорядник Ігор Шпак, автор оповідань Ірина Бекетова, автор світлин Антон Короб). Дрогобицьке видавництво "Коло" в поточному році видало фотокнигу "Очі Маріуполя. Українські супергерої. Азовсталь" (автор віршів Анастасія Дмитрук, художники-колажисти Юрій Шевченко і Андрій Пономаренко). Книга вийшла доволі великим (2 тис. примірників) накладом. В дніпровському видавництві "Журфонд" в серії "Книжка-блискавка" вийшла фотокнига "Війна в об'єктиві Марка Невілла".

Популярним у військовій тематиці, з огляду на кількість виданих в 2022-2023 рр. образотворчих книжок, став жанр коміксів. В експозиції представлені такі видання, як: "Меми війни або чортова дюжина" (художниця Ганна Трегуб, авторка текстів до коміксів Ірина Копистинська). Книга вийшла в дніпровському видавництві "Ліра" в 2022 р. Київським видавництвом "Мега-прес груп" у 2023 р. видано комікси для дітей "Пригоди Микитки 24.02.2022", присвячені російсько-українській війні (сценарій К. Семенової, художниця О. Сапригіна).

Отже, тематична виставка "Російсько-українська війна в друкованих виданнях України 2014-2023 рр." всебічно віддзеркалює загальногромадське ставлення до пережитих подій і демонструє їх наукове, публіцистичне та літературно-художнє осмислення.